

**Opinia do ustawy o zmianie ustawy – Kodeks cywilny
(druk nr 518)**

I. Cel i przedmiot ustawy

Opiniowana ustawa ma osiągnąć dwa podstawowe cele: dokonać prawidłowej transpozycji przepisów prawa unijnego oraz poszerzyć krąg spadkobierców ustawowych.

Pierwsze z przedstawionych działań będzie polegało na implementacji przepisów wspólnotowych, zgodnej z dyrektywą Rady 93/13/EWG z dnia 5 kwietnia 1993 r. w sprawie nieuczciwych warunków w umowach konsumenckich. Zmiana Kodeksu cywilnego w tym zakresie doprowadzi do sytuacji prawnej, w której wyłączona zostaje reguła wykładni contra proferentem w ramach abstrakcyjnej kontroli wzorców umownych. Oznacza to, że w postępowaniu w sprawach o uznanie postanowień wzorca umowy za niedozwolone, postanowienia niejednoznaczne nie będą tłumaczone na korzyść konsumenta. Powodem tego wyłączenia jest fakt, że w opisanym postępowaniu przedmiotem rozpoznania w sprawie nie jest kwestia ustalenia treści umowy w drodze jej wykładni, lecz wyjaśnienie czy konkretne postanowienie wzorca umownego stanowi klauzulę abuzywną, która nie wiąże nie tylko strony wskazanej umowy, ale nie jest też wiążąca dla nieograniczonego kręgu konsumentów. Podobne stanowisko zajął Sąd Najwyższy w wyroku z dnia 6 października 2004 r., sygn. I CK 162/2004. Takie rozwiązanie legislacyjne będzie skutkowało wyeliminowaniem wykładni niekorzystnej dla konsumentów.

Osiągnięcie drugiego celu opiniowanej ustawy - poszerzenia kręgu spadkobierców ustawowych - będzie możliwe dzięki następującym rozwiązaniom:

- wprowadzeniu normy prawnej, zgodnie z którą rodzice spadkodawcy wyprzedzą w porządku dziedziczenia rodzeństwo i zstępnych rodzeństwa spadkodawcy,
- określeniu udziału matki spadkodawcy w sytuacji, gdy za życia spadkodawcy nie doszło do ustalenia ojcostwa,

- dopuszczeniu do dziedziczenia ustawowego dziadków spadkodawcy i ich zstępnych w sytuacji, w której brak jest zstępnych, małżonka, rodziców, rodzeństwa i zstępnych rodzeństwa spadkodawcy,
- zaliczeniu pasierbów do kręgu spadkobierców ustawowych wyłącznie w sytuacji, gdy żadne z rodziców pasierba w chwili otwarcia spadku nie żyje oraz gdy brak małżonka spadkodawcy i krewnych powołanych do dziedziczenia z ustawy,
- ograniczeniu katalogu stanów faktycznych, w których dochodzi do dziedziczenia ustawowego gminy lub Skarbu Państwa do sytuacji, kiedy brak jest małżonka spadkodawcy, jego krewnych i dzieci małżonka spadkodawcy, powołanych do dziedziczenia z ustawy; takie rozwiązanie jest zbieżne z postulatami Trybunału Konstytucyjnego wyrażonymi w wyroku z dnia 31 stycznia 2001 r. (sygn. P 4/99) oraz z dnia 5 września 2007 r. (sygn. P 21/06).

II. Przebieg prac legislacyjnych

Projekt opiniowanej ustawy był przedłożeniem rządowym (druk sejmowy nr 1541). W toku prac legislacyjnych w Sejmie ustawą zajmowała się Komisja Nadzwyczajna do spraw zmian w kodyfikacjach. W sprawozdaniu z prac Komisji (druk sejmowy nr 1762) znalazł się projekt ustawy, który, poza zmianami redakcyjnymi, nie różnił się od wersji rządowej. Opiniowana ustawa została uchwalona w brzmieniu zaproponowanym przez Komisję na 39 posiedzeniu Sejmu w dniu 2 kwietnia 2009 roku.

III. Uwagi szczegółowe

Opiniowana ustawa nie budzi zastrzeżeń legislacyjnych.

Agata Karwowska-Sokołowska

Główny legislator